

Danimir Gulin
Ekonomski fakultet Zagreb
dgulin@efzg.hr

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

INSTITUCIONALNI OKVIR FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U RH

- Zakon o računovodstvu (čl. 15.)
- MSFIMRS 1
- HSFI 1

ZAKONSKI PROPISI KAO PODLOGA SASTAVLJANJA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

ZAKON O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA

DIONIČKA DRUŠTVA

- ZTD čl. 300.a-300.e
- ZTD 300.a ...uprava je dužna sastaviti financijske izvještaje prema računovodstvenom propisu
- ZTD 300.b ...uprava je dužna (a) podnijeti financijske izvještaje nadzornom odboru zajedno s izvješćem o stanju društva (b) podnijeti nadzornom odboru prijedlog odluke o upotrebi dobiti koji uprava želi predložiti glavnoj skupštini.

DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

- Sastavljanje i podnošenje financijskih izvještaja od strane uprave propisano je ZTD čl. 428.

ZAKONSKI PROPISI -nastavak-

ZAKON O RAČUNOVODSTVU (NN 109/07)

- Temeljni računovodstveni propis
- ZOR čl. 15. ...poduzetnik je dužan sastavljati godišnje financijske izvještaje u obliku , sadržaju i na način propisan ZOR-om.
- Strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja propisao je ministar financija (Pravilnik o strukturi i sadržaju GFI NN 38/08)
- ZOR čl. 15. st.3. Godišnje financijske izvještaje čine:
 - bilanca,
 - račun dobiti i gubitka,
 - izvještaj o novčanom tijeku,
 - izvještaj o promjenama kapitala,
 - bilješke uz financijske izvještaje.

ZAKONSKI PROPISI

ZAKON O RAČUNOVODSTVU

- (Čl. 15. st.10.) Iznimno od odredbe stavka 3. ovoga članka, mali poduzetnici dužni su sastavljati **bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje.**
- (ČL. 15. st.12.) Godišnje financijske izvještaje potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje poduzetnika.
(Čl. 15. st.13.) Godišnji financijski izvještaji čuvaju se trajno u izvorniku.

STANDARDI FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

- **ZOR čl. 13...** (st.1.) Poduzetnik je dužan sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom **HSFI-ja.**
- (st.2.) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, veliki poduzetnici i poduzetnici čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri su uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano tržište vrijednosnih papira dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom **Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI).**

	<u>MALI POD.</u>	<u>VELIKI POD.</u>
AKTIVA	32,5 mil kn	130 mil kn
PRIHODI	65 mil kn	260 mil kn
PROSJ. BR. ZPOSL.	50 zaposlenih	250 zaposlenih

- Mali su oni koji ne prelaze 2 od 3 kriterija za male, srednji su oni koji prelaze 2 kriterija za male, veliki su oni koji prelaze 2 od 3 kriterija za velike poduzetnike

HSFI (NN 30/08)

- HSFI 1 – Financijski izvještaji
- HSFI 2 – Konsolidirani financijski izvještaji
- HSFI 3 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena, pogreške
- HSFI 4 – Događaji nakon datuma bilance
- HSFI 5 – Dugotrajna nematerijalna imovina
- HSFI 6 – Dugotrajna materijalna imovina
- HSFI 7 – Ulaganja u nekretnine
- HSFI 8 – Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
- HSFI 9 – Financijska imovina
- HSFI 10 – Zalihe
- HSFI 11 – Potraživanja
- HSFI 12 – Kapital
- HSFI 13 – Obveze
- HSFI 14 – Vremenska razgraničenja
- HSFI 15 – Prihodi
- HSFI 16 – Rashodi
- HSFI 17 – Poljoprivreda.

MSFI

- Odluka o objavljivanju prijevoda i primjene MSFI (NN 61/06)
- Odluka o objavljivanju MSFI (NN 140/06)
- Odluka o objavljivanju MSFI 6 i 7 (NN 30/08)
- Odluka o objavljivanju Tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11 (NN 30/08)
- Odluka o izmjenama Odluke o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (NN 130/08)
 - izmjena toč. 30. MRS 21
 - izmjena toč.67. MRS 39
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o objavljivanju MSFI 6 i 7 (NN 137/08)
 - izmjena MSFI 7 (posljedica izmjene MRS 39)

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

- Poduzetnici su dužni za 2008. sastaviti **godišnje izvješće**.
- Zakonski okvir sastavljanja godišnjeg izvješća je :
 - (a) Zakon o računovodstvu, i (mali nisu obvezni čl. 18. st. 4.)
 - (b) Zakon o trgovačkim društvima (sva trgovačka društva)

ZAKON O RAČUNOVODSTVU

- (Čl. 18. st.2.) **Godišnje izvješće mora sadržavati:**
1. sve značajne događaje nakon kraja poslovne godine,
 2. vjerojatan budući razvoj društva,
 3. aktivnosti istraživanja i razvoja,
 4. informacije o otkupu vlastitih dionica,
 5. postojanje podružnica društva,
 6. koje financijske instrumente koristi ako je to značajno za procjenu financijskog položaja i uspješnosti poslovanja,
 7. ciljeve i politike društva vezane za upravljanje financijskim rizicima, zajedno s politikom zaštite svake značajnije vrste prognozirane transakcije za koju se koristi zaštita,
 8. izloženost društva cjenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku novčanog toka.
- Veliki poduzetnici trebaju prikazati i pravila korporativnog upravljanja koje koriste (čl. 18. st.3.)

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

ZAKON O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA

- Izmjenama i dopunama ZTD (čl. 250.a NN 107/07) propisana je obveza uprave društva da jednom godišnje u pisanom obliku podnese glavnoj skupštini izvješće o stanju društva (**godišnje izvješće**)
- Sadržaj izvješća propisan je čl. 250.a st. 2. i 3.
- Godišnje izvješće mora sadržavati:
 - (a) Svi važniji poslovni događaji koji su se pojavili nakon proteka poslovne godine,
 - (b) Očekivani razvoj društva u budućnosti,
 - (c) Djelovanje društva na područja istraživanja i razvoja
 - (d) Obavijesti o stjecanju vlastitih dionica društva
 - (e) Postojanje podružnica društva
 - (f) Podaci o upotrebi financijskih instrumenata te podaci važni za prosudbu stanja imovine društva, njegovih obveza, financijskog položaja, dobiti i gubitka.....izloženost rizicima (cjenovnom, kreditnom, riziku likvidnosti i riziku toka gotovine)

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

ZAKON O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA

- Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja (za d.d.) prema ZTD čl. 250.a st. 4.
- u godišnjem izvješću u posebnom odjeljku potrebno je navesti:
- (a) Podatke o kodeksu korporativnog upravljanja koji ga obvezuje i/ili kodeksu koji dobrovoljno primjenjuje....
 - (b) Odstupa li društvo od kodeksa korporativnog upravljanja....
 - (c) Opis osnovnih obilježja provođenja unutarnjeg nadzora u društvu i upravljanje rizicima u odnosu na financijsko izvještavanje
 - (d) Podatke o značajnim neposrednim i posrednim imateljima dionica
 - (e) Podatke o sastavu i djelovanju uprave i nadzornog, odnosno mupravnog odbora i njegovih pomoćnih tijela
- **Za d.o.o. obveza sastavljanja godišnjeg izvješća o stanju društva propisana je ZTD čl. 431. b. Prema ovom članku godišnje izvješće za d.o.o. sastavlja se prema odredbama koje se koriste za godišnje izvješće d.d.**

JAVNA OBJAVA FINACIJSKIH IZVJEŠĆA

PREDMET JAVNE OBJAVE (ZOR čl. 20.1.2.):

- (st.1.) Poduzetnik je dužan **godišnje financijske izvještaje i godišnje izvješće**, te **revizorsko izvješće** ako njegovi godišnji financijski izvještaji podliježu reviziji sukladno odredbama članka 17. ovoga Zakona, te **konsolidirane godišnje financijske izvještaje** ako ih je dužan sastavljati sukladno odredbama članka 16. ovoga Zakona dostaviti Financijskoj agenciji radi javne objave.
- (st. 2.) Iznimno od odredbi stavka 1. ovoga članka, mali poduzetnik je dužan godišnje financijske izvještaje iz članka 15. stavka 10. ovoga Zakona (**bilanca, RDG i bilješke**) dostaviti Financijskoj agenciji radi javne objave.
- (st.3.) Poduzetnik, uz navedene izvještaje iz stavka 1. ili 2. ovoga članka, dužan je Financijskoj agenciji dostaviti i **odluču o utvrđivanju godišnjih financijskih izvještaja od strane nadležnog tijela te odluku o prijedlogu raspodjele dobiti ili pokriću gubitka**, ako one nisu sastavni dio godišnjih financijskih izvještaja ili godišnjeg izvješća.

JAVNA OBJAVA FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

ROKOWI ZA PREDAJU

- (st.4.) Poduzetnik je izvještaje iz stavka 1. i 2. ovoga članka dužan dostaviti najkasnije u roku od **šest mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine**, a poduzetnik koji sastavlja konsolidirane godišnje financijske izvještaje dužan ih je dostaviti najkasnije u roku od **devet mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine**
- (st.5.) Poduzetnik koji sastavlja godišnje financijske izvještaje sukladno članku 15. stavku 9. ovoga Zakona (**statusne promjene, pokretanje postupka stečaja i likvidacije**) dužan je godišnje financijske izvještaje dostaviti **u roku devedeset dana od dana nastanka statusne promjene, pokretanja postupka likvidacije ili otvaranja stečaja**, a za sljedeće poslovne godine sukladno stavku 4. ovoga članka
- Prema **Pravilniku o načinu vođenja registra GFI** (NN 39/08) radi javne objave FINI potrebno je dostaviti: (a) GFI, izvješće revizora, godišnje izvješće i odluku o raspodjeli dobiti i pokriću gubitka (veliki i srednji), (b) bilanca, RDG, bilješke, mišljenje revizora (prema posebnom propisu), odluka o prijedlogu raspodjele ili pokriću gubitka..
- Obveznici konsolidacije FINI dostavljaju dokumentaciju za velike i srednje poduzetnike osim prijedloga za raspodjelu dobiti ili pokrića gubitka
- Poduzetnici koji nisu imali poslovnih događaja (nemaju podatke o imovini i obvezama) dostavljaju izjavu o neaktivnosti

FINANCIJSKI PODACI ZA STATISTIČKE I DRUGE POTREBE

- (1) Poduzetnik i osobe iz članka 2. stavka 3. ovoga Zakona dužne su za statističke i druge potrebe Financijskoj agenciji do **31. ožujka** tekuće godine dostaviti bilancu, račun dobiti i gubitka i dodatne podatke za prethodnu kalendarsku godinu.
- (2) Oblik i sadržaj dodatnih podataka iz stavka 1. ovoga članka propisuje ministar financija.
- (3) Poduzetnik **koi do 31. ožujka tekuće godine Financijskoj agenciji dostavi izvještaje iz članka 20. ovoga Zakona radi javne objave**, pod uvjetom da mu je poslovna godina jednaka kalendarskoj godini, iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka **dužan je dostaviti samo dodatne podatke za potrebe statistike.**

IZRADA I DOSTAVA TROMJESEČNIH FIN IZVJEŠTAJA ZA JAVNA D.D.

- Prema **Zakonu o tržištu vrijednosnih papira** (NN 84/02, 138/06) potrebno je:
 - u roku od 30 dana od posljednjeg dana u tromjesečju potrebno je izraditi i dostaviti HANFA-i tromjesečna financijska i poslovna izvješća (a u roku od 45 dana konsolidirana izvješća)
 - Za četvrto tromjesečje javna d.d. Obvezna su izraditi i dostaviti izvješća za 4. tromjesečje u roku od 90 dana od isteka poslovne godine.
 - Oblik i sadržaj ovih izvješća propisan je Pravilnikom o sadržaju i obliku financijskih i poslovnih izvješća javnih dioničkih društava (NN 118/03)

KORIŠTENJE PODATAKA IZ REGISTRA GFI (ZOR ČL. 24.)

- (st.1) **Financijska agencija dužna je na pisani zahtjev svake zainteresirane osobe izdati presliku ili ispis godišnjih financijskih izvještaja, godišnjeg izvješća ili izvješća revizora, odnosno njihov izvadak.**
- (st. 2) Financijska agencija dužna je Državnom zavodu za statistiku i Poreznoj upravi omogućiti pristup ili dostaviti sve podatke iz Registra godišnjih financijskih izvještaja bez naknade.
- (st. 3) Financijska agencija može podatke iz Registra godišnjih financijskih izvještaja dostaviti i drugim osobama ako se ti podaci koriste za statističke, analitičke, znanstvenoistraživačke i druge potrebe.
- (st.4) Dokumentacija i podaci preuzeti iz Registra godišnjih financijskih izvještaja na način iz stavka 2. i 3. ovoga članka mogu se koristiti samo za vlastite potrebe i ne smiju se ustupati trećim osobama, dalje distribuirati ili objavljivati.

NADZOR RAČUNOVODSTVENIH POSLOVA

Članak 25.

- (1) Ministarstvo financija – Porezna uprava ovlaštena je obavljati nadzor poduzetnika u dijelu računovodstvenih poslova radi provjere obavlja li poduzetnik računovodstvene poslove u skladu s odredbama ovoga Zakona, drugih zakona kojima se uređuje obavljanje poslova poduzetnika a koji sadrže odredbe u vezi računovodstvenih poslova te propisa donesenih na temelju tih zakona.
- (2) Nadzor poduzetnika u dijelu računovodstvenih poslova radi provjere obavlja li poduzetnik računovodstvene poslove u skladu s odredbama ovoga Zakona i drugih propisa koji uređuju obavljanje poslova poduzetnika, a sadrže odredbe u vezi računovodstvenih poslova, ovlaštena je obavljati i Hrvatska narodna banka odnosno Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga ako je tim propisima ovlaštena obavljati nadzor njihovog poslovanja.
- (3) Odredbe ovoga Zakona o nadzoru računovodstvenih poslova poduzetnika na odgovarajući način primjenjuju se i na osobe iz članka 2. stavka 3. ovoga Zakona.
- *Način obavljanja nadzora*

Članak 26.

- Ministarstvo financija – Porezna uprava obavlja nadzor poduzetnika u dijelu računovodstvenih poslova na sljedeći način:
 1. praćenjem, prikupljanjem i provjerom knjigovodstvenih isprava, poslovnih knjiga, godišnjih financijskih izvještaja i godišnjih izvješća te drugih poreznih i statističkih izvještaja (analiza financijskih izvještaja),
 2. provjerom sustava koje poduzetnik primjenjuje za obradu podataka u vezi računovodstvenih poslova,
 3. izravnim nadzorom kod poduzetnika.

ZAKONODAVNI OKVIR UTVRĐIVANJA GFI I RASPODJELE DOBITI

(a) DIONIČKA DRUŠTVA:

1. FI utvrđuje nadzorni odbor (ZTD 300.d)

-prema čl. 220. ZTD nadzorni ili uprava ima pravo donijeti odluku o raspodjeli polovine neto dobiti (nakon pokrića gubitka i unosa u propisane rezerve)

2. FI utvrđuje skupština (ZTD 300.e)

-prema čl. 220. st. 4.-7. glavna skupština donosi odluku o raspodjeli cjelokupne neto dobiti (nakon pokrića gubitka iz prethodnih godina i formiranja propisanih rezervi)

(b) DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU:

- Prema ZTD čl. 441. st.toč.1. utvrđivanje godišnjih financijskih izvještaja i odluka o raspodjeli dobiti u nadležnosti je skupštine d.o.o.

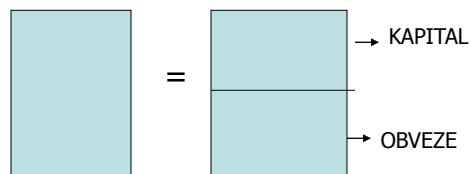
TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

- Bilanca (ZOR čl. 15 i MRS 1)
- Račun dobiti i gubitka (ZOR čl. 15 i MRS 1)
- Izvještaj o novčanom toku (MRS 7)
- Izvještaj o promjeni glavnice (MRS 1)
- Bilješke uz financijske izvještaje (ZOR čl. 15 i MRS 1)

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU (BILANCA)

- Trenutačni vrijednosni iskaz imovine, obveza i kapitala trg. društva na točno određeni dan.
- Osnovno obilježje bilance je bilančna ravnoteža

IMOVINA = OBVEZE + KAPITAL

Europski tip bilance= imovina po rastućoj likvidnosti
Američki tip bilance= imovina po padajućoj likvidnosti

IMOVINA (AKTIVA)

DUGOTRAJNA IMOVINA

1. NEMATERIJALNA IMOVINA
2. MATERIJALNA IMOVINA
3. FINANCIJSKA IMOVINA
4. POTRAŽIVANJA

KRATKOTRAJNA IMOVINA

1. ZALIHE
2. POTRAŽIVANJA
3. FINANCIJSKA IMOVINA
4. NOVAC

OBVEZE I KAPITAL (PASIVA)

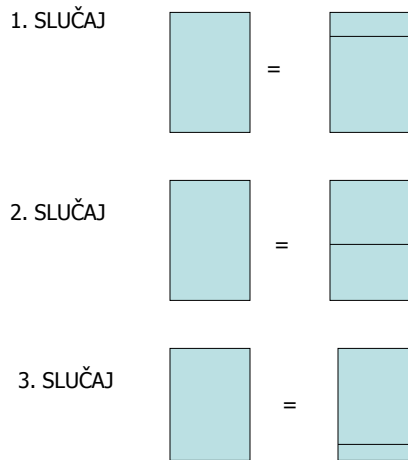
KAPITAL

1. DIONICE (UDJELI) PO NOMINALNOJ VRIJEDNOSTI
2. PREMIJA NA EMITIRANE DIONICE
3. ZAKONSKE REZERVE
4. STATUTARNE REZERVE
5. REZERVE ZA OTKUP TREZORSKIH DIONICA
6. REVALORIZACIJSKE REZERVE
7. ZADRŽANA DOBIT

OBVEZE

1. DUGOROČNE
2. KRATKOROČNE

BILANCA pokazuje trenutnu finansijsku situaciju
trgovačkog društva

RAČUN DOBITI I GUBITKA (IZVJEŠTAJ O DOBITI)

- Finansijski izvještaj koji korisnicima osigurava informacije o uspjehu trgovačkog društva u jednom obračunskom razdoblju (između dva datuma bilance-01.01. i 31. 12.)
- Sadrži kategorije uspjeha: PRIHODE, RASHODE i POSLOVNI REZULTAT (DOBIT ILI GUBITAK)
- Svrha mu je: da pruži informacije korisnicima o povećanju (ili smanjenju) zarađenog kapitala između dva datuma bilance

SADRŽAJ Izvještaja o dobiti

PRIHODI

1. REDOVNI (poslovni i finansijski)
2. IZVANREDNI

RASHODI

1. REDOVNI (poslovni i finansijski)
2. IZVANREDNI

FORME Izvještaja o dobiti

RAZVRSTAVANJE TROŠKOVA PO PRIRODNIM VRSTAMA

- Koriste je mala i srednja trg. društva
- Poslovni rashodi = troškovi po prirodnim vrstama
+/- promjena zaliha output

RAZVRSTAVANJE TROŠKOVA PREMA FUNKCIJI

- Koriste je velika trg. društva koja prate troškove po funkcijama (npr. proizvodnja, prodaja, uprava, razvoj i sl)

Izveštaj o dobiti Breza dd

01. 01. – 31. 12. 200x. (m. po prirodnim vrstama)

Prihodi od prodaje proizvoda		100 000
Povećanje/smanjenje zaliha	poč. zalihe 12 000 kon. zalihe <u>(16 000)</u>	
Povećanje zaliha		(4 000)
Troškovi po prirodnim vrstama u razdoblju:		
-trošak direktnog materijala	5 000	
-troškovi bruto plaća	10 000	
-Ostali mat troškovi	2 000	
-troškovi amortizacije	1 000	
-ostali troškovi poslovanja	<u>20 000</u>	
Ukupno troškovi		38 000
Ukupno poslovni rashodi razdoblja		<u>(34 000)</u>
Dobit od poslovnih aktivnosti		66 000
Financijski prihodi (kamate i dividende)		3 000
Financijski rashodi		<u>(2 000)</u>
Dobit od redovnih aktivnosti		67 000
Porez na dobit		(13 400)
Neto dobit		53 600

Izveštaj o dobiti Breza dd

01. 01. – 31. 12. 200x. (funkcionalna m.)

Prihodi od prodaje		100 000
Troškovi prodanih proizvoda:		
Početne zalihe	12 000	
Troškovi proizvodnje got. proizvoda	18 000	
Konačne zalihe	<u>(16 000)</u>	
Troškovi prodanih proizvoda		<u>(14 000)</u>
Bruto dobit (bruto marža)		86 000
Troškovi razdoblja:		
Troškovi prodaje	6 000	
Troškovi uprave	<u>14 000</u>	
Uk. troškovi razdoblja		<u>(20 000)</u>
Operativna dobit		66 000
Financijski prihodi	3 000	
Financijski rashodi	<u>(2 000)</u>	
Dobit od redovnog poslovanja		67 000
Porez na dobit		(13 400)
Neto dobit		53 600

IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU

- To je izvještaj koji pruža korisnicima informacije o novčanom toku (novčanim primicima i izdacima) u tijeku jednog obračunskog razdoblja
- Pruža one informacije koje bilanca i izvještaj o dobiti ne pružaju korisnicima
- Temelji se na novcu i novčanim ekvivalentima
- Svrha mu je:
 - procjena budućeg novčanog toka
 - procjena sposobnosti društva da isplati dividende
 - da se ocijeni sposobnost društva za investiranje i potrebama za vanjskim financiranjem
 - da se ocijene uzroci razlikovanja neto dobiti od novčanog toka

SADRŽAJ Izvještaja o novčanom toku (direktna m.)

POSLOVNE AKTIVNOSTI

1. NOVČANI PRIMICI (prodaja, kamata, dividendi, povrata poreza itd)
 2. NOVČANI IZDACI (nabava sirovina i robe, kamate, porezi, plaće itd)
- A. NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI

INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI

1. NOVČANI PRIMICI (prodaja dug. imovine i vrijednosnih papira itd)
 2. NOVČANI IZDACI (ulag. u dug. imovinu, vrijed. papire i plasmani)
- B. NOVČANI TOK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI

FINANCIJSKE AKTIVNOSTI

1. NOVČANI PRIMICI (emisija dionica, obveznica, primljeni krediti itd)
 2. NOVČANI IZDACI (isplata dividendi, otkup trezorskih dionica i povrat kredita)
- C. NOVČANI TOK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI

(A+B+C) ČISTI NOVČANI TOK

SADRŽAJ Izvještaja o novčanom toku (indirektna m.)

POSLOVNE AKTIVNOSTI

- + neto dobit
- + amortizacija
- + smanjenje kr. potraživanja
 - povećanje kr. potraživanja
- + povećanje kr. obveza
 - smanjenje kr. obveza
- + smanjenje zaliha
 - povećanje zaliha

IZVJEŠTAJ O PROMJENI GLAVNICE

- Sastavlja se između dva datuma bilance
- Pruža informacije korisnicima o uzrocima povećanja ili smanjenja glavnice
- Promjene glavnice mogu biti:
 - (a) Iz transakcija s dioničarima (emisija dionica, otkup trezorskih dionica, isplate dividendi i sl.) i
 - (b) Iz aktivnosti trg. društva (dobit, gubitak i sl.)

SADRŽAJ Izvještaja o promjeni glavnice

GLAVNICA 31.12.tek. g. 31.12. prot. g

1. DIONICE (UDJELI) PO NOMINALNOJ VRIJEDNOSTI
2. PREMIJA NA EMITIRANE DIONICE
3. ZAKONSKE REZERVE
4. STATUTARNE REZERVE
5. REZERVE ZA OTKUP TREZORSKIH DIONICA
6. REVALORIZACIJSKE REZERVE
7. ZADRŽANA DOBIT

BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE

- Nakon temeljnih financijskih izvještaja objavljuju se (a) značajne računovodstvene politike i (b) bilješke
- Računovodstvene politike sadrže najvažnija načela, metode i postupke koje je društvo koristilo (iz npr. MRS) za sastavljanje i objavljivanje financijskih izvještaja)
- Bilješke sadrže sve detalje kojima se rasterećuju financijski izvještaji a odnose se na npr. strukturu zalihe, ulaganja, prihod, rashoda i sl.

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE EMISIJE
DIONICA, IZGLASAVANJA I
RASPOREĐIVANJA DIVIDENDI

Prednosti dioničkog društva

- (a) nema osobne odgovornosti dioničara,
- (b) lakše se akumulira kapital,
- (c) lakši je prijenos vlasništva,
- (d) kontinuitet postojanja, i
- (e) ima profesionalni management.

Slabosti

- (a) problem dvostrukog oporezivanja,
- (b) potrebe za većom zakonskom regulacijom, i
- (c) odvojeno je vlasništvo od kontrole.

vrste dionica

1. obične ili redovne dionice, i
2. povlaštene ili preferencijalne dionice.

BILANCA DIONIČKOG DRUŠTVA

$$\text{AKTIVA} = \text{PASIVA}$$

$$\text{imovina} = \text{obveze} + \text{kapital}$$

Uplaćeni kapital

- dionice po nominalnoj vrijednosti
- premija na emitirane dionice

Zarađeni kapital

- rezerve
- zadržani dobiti iz proteklih godina
- neraspoređena dobit tekuće godine

OSNOVNI TERMINI ZA RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DIONICA

1. **AUTORIZIRANE DIONICE**
2. **EMITIRANE DIONICE**
3. **NEEMITIRANE DIONICE**
4. **UPISANE DIONICE**
5. **TREZORSKE DIONICE**
6. **GLAVNE DIONICE**
7. **NOMINALNA VRIJEDNOST DIONICA**
8. **TRŽNA VRIJEDNOST DIONICA**
9. **PREMIJA NA EMITIRANE DIONICE**
10. **KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST DIONICA**

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE EMISIJE DIONICA

A) EMISIJA I PRODAJA OBIČNIH DIONICA ZA NOVČANA SREDSTVA

B) EMISIJA I RAZMJENA OBIČNIH DIONICA ZA NENOVČANE OBLIKE IMOVINE ILI ZA USLUGE

A) EMISIJA I PRODAJA ZA NOVAC

1. Emisija i prodaja običnih dionica po nominalnoj vrijednosti koja je ujedno i tržišna vrijednost

PRIMJER EVIDENCIJE NA KONTIMA GLAVNE KNJIGE:

100 Novčani račun		910 Dioničarski kapital		Dionice po nomin. vrijednosti
(1) 100				100 (1)

2. Emisija i prodaja dionica po cijeni *većoj* od nominalne vrijednosti

100 Žiro račun	910 Dionice po nom. vrijed.
(1) 125	100 (1)
	911 Premija na emit. dionice
	25 (1)

3. Emisija prodaja dionica po cijeni *manjoj* od nominalne vrijednosti:

100 Žiro račun	910 Dionice po nom. vrijed
(1) 85	100 (1)
	9111 Diskont na emit. dionice
	(1) 15

1. EMISIJA I PRODAJA OBIČNIH DIONICA UPISOM

100 Novčani račun		910 Dioničarski kapital		-Dionice po nomin. vrijednosti	
(1) 30		(4) 100	100	(1)	
(2) 35					
(3) 35					
16 Potraživanje za upisane dionice		9110 Dioničarski kapital		- Dionice po nom. vrijed.	
(1) 70	35 (2) 1 rata		100	(4)	
	35 (3) 2 rata				

B) EMISIJA I RAZMJENA DIONICA ZA NENOVČANU IMOVINU ILI ZA USLUGE

1. EMISIJA I RAZMJENA ZA MATERIJALNU IMOVINU
2. EMISIJA I RAZMJENA ZA NEMATERIJALNU IMOVINU
3. EMISIJA I RAZMJENA ZA USLUGE

OSNOVICA RAZMJENE DIONICA ZA NENOVČANU IMOVINU ILI USLUGE MOŽE BITI:

- (A) TRŽIŠNA CIJENA DIONICA ILI
- (B) TRŽIŠNA CIJENA NENOVČANE IMOVINE ILI USLUGA

EVIDENTIRANJE NA KONTIMA GLAVNE KNJIGE:

025 ili 04	Nenovčana imovina ili usluge		910 Dioničarski kapital - Dionice po nominal. vrijed.		
(1)	120			100	(1)
	↓				
	Npr. tržišna cijena dionica		911 Dioničarski kapital - Premija na emitirane dionice		
				20	(1)

**OTKUP VLASTITIH EMITIRANIH DIONICA
(TREZORSKE DIONICE)**

RAZLOZI OTKUPA:

1. POLITIKA DIVIDENDI (SMANJENJE GLAVNIH DIONICA)
2. SMANJENJE OPASNOSTI OD PREUZIMANJA OD STRANE DRUGH
3. ZAUSTAVLJANJE PADA TRŽIŠNE VRIJEDNOSTI
4. DRUGI RAZLOZI

EVIDENTIRANJE OTKUPA:

100 Novčani račun

S^0 x	120 (1)
---------	---------

910 Dioničarski kapital
- Dionice po nomin. vrijednosti

(1) 100	S^0 x
---------	---------

911 Dioničarski kapital
- Premija na emit. dionice

(1) 20	
--------	--

EVIDENTIRANJE PONOVNE PRODAJE TREZORSKIH DIONICA:

100 Novčani račun

(1) 125	
---------	--

910 Dioničarski kapital
- Dionice po nomin. vrijednosti

	100 (1)
--	---------

911 Dioničarski kapital
- Premija na emit. dionice

	25 (1)
--	--------

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE IZGLASAVANJA I ISPLATE (DISTRIBUCIJE) DIVIDENDI

S RAČUNOVODSTVENE TOČKE GLEDIŠTA PRILIKOM IZGLASAVANJA I ISPLATE DIVIDENDI RELEVANTNA SU TRI MOMENTA

- 1. Datum izglasavanja dividendi**
- 2. Datum sastavljanja liste dioničara koji imaju pravo na dividende**
- 3. Datum isplate (distribucije) dividendi**

DIVIDENDE SE MOGU ISPLATITI (DISTRIBUIRATI) NA TRI NAČINA:

- 1. Isplata u novcu**
- 2. Distribucija dividendnih dionica**
- 3. Distribucija dividendi u nenovčanim oblicima imovine ili usluga**

ISPLATA U NOVCU**(a) Isplata u iznosu manjem od neto dobiti tekuće godine****262 Obveze za dividende**

(2)	60	60	(1)
-----	----	----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

		S ⁰	100
(1)	60		
(3)	40		

**100 Novčani račun
god.**

S ⁰	x	60	(2)
----------------	---	----	-----

930 Zadržana dobit iz protekle

S ⁰	x		
40		(3)	

(a) Isplata u iznosu jednakom neto dobiti tekuće godine**262 Obveze za dividende**

(2)	100	100	(1)
-----	-----	-----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

(1)	100	S ⁰	100
-----	-----	----------------	-----

100 Novčani račun

S ⁰	x	100	(2)
----------------	---	-----	-----

(c) Isplata u iznosu većem od neto dobiti tekuće godine**262 Obveze za dividende**

(2)	120	120	(1)
-----	-----	-----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

(1)	100	S ⁰	100
-----	-----	----------------	-----

**100 Novčani račun
god.**

S ⁰	x	120	(2)
----------------	---	-----	-----

930 Zadržana dobit iz protekle

(1)	20	S ⁰	x
-----	----	----------------	---

(a) Isplata dividendi u slučaju gubitka tekuće godine**262 Obveze za dividende**

(3)	50	50	(2)
-----	----	----	-----

936 Gubitak tekuće godine

S ⁰	10	10	(1)
----------------	----	----	-----

**100 Novčani račun
god.**

S ⁰	x	50	(3)
----------------	---	----	-----

930 Zadržana dobit iz protekle

(1)	10	S ⁰	x
(2)	50		

DISTRIBUCIJA DIVIDENDNIH DIONICA

- Izlaganje dividendi putem dodatne emisije običnih dionica – dividendnih dionica
- Distribucija dividendnih dionica je na proporcionalnoj osnovi

DIVIDENDNE DIONICE

MALI BROJ DIVIDENDNIH DIONICA	VELIKI BROJ DIVIDENDNIH DIONICA
DODATNA EMISIJA DO 25%	DODATNA EMISIJA IZNAD 25%
POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA	POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA
TEMELJ EVIDENTIRANJA:	TEMELJ EVIDENTIRANJA:
<u>TRŽIŠNA VRIJEDNOST</u>	<u>NOMINALNA VRIJEDNOST</u>
POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA	POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA

EVIDENTIRANJE DIVIDENDNIH DIONICA**262 Obveze za dividende**

(2)	60	60	(1)
-----	----	----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

(1)	60	S ⁰	100
-----	----	----------------	-----

910 Dioničarski kapital

- **Dionice po nomin. vrijednosti**

50	(2)
----	-----

911 Dioničarski kapital

- **Premija na emitir. dionice**

10	(2)
----	-----

INFORMACIJE NA TEMELJU ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

- Horizontalna analiza- (komparativna analiza promjena u apsolutnim iznosima i strukturi između baznog razdoblja i proteklih razdoblja),
- Trend analiza - (komparativna analiza između najuspješnijih ili najlošijih godina) prilagodljiva je za analizu sezonskih utjecaja,
- Vertikalna analiza- koristi strukturu (postotke) s ciljem da se ukaže na relacije između pojedinih dijelova istog financijskog izvještaja.
- Analiza pomoću pokazatelja financijske analize – pokazatelji su relacije između pojedinih pozicija financijskih izvještaja.

INFORMACIJE NA TEMELJU POKAZATELJA FINANCIJSKE ANALIZE

- Pokazatelji zaduženosti
- Pokazatelji likvidnosti
- Pokazatelji aktivnosti (koeficijenti obrtaja)
- Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti)
- Pokazatelji investiranja

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI

$$1. \text{ stupanj zaduženosti} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}} \dots 0,5$$

$$2. \text{ odnos duga i glavnice} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna glavnica}} \dots 1$$

$$3. \text{ pokriće kamata} = \frac{\text{dobit prije kamata i poreza}}{\text{rashodi od kamata}} \dots > 1$$

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI

$$1. \text{ tekući odnos} = \frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}} > 2,3$$

$$2. \text{ brzi odnos} = \frac{\text{novac+ kratk. fin. imon. + potraživanja}}{\text{kratkoročne obveze}} > 1$$

POKAZATELJI AKTIVNOSTI

$$1. \text{ k.o. ukupne imovine} = \frac{\text{ukupan prihod}}{\text{ukupna imovina (prosječno stanje)}}$$

$$2. \text{ k.o. zaliha} = \frac{\text{ukupan prihod (promet)}}{\text{zalihe (prosječno stanje)}} > 1$$

$$3. \text{ k.o. potraživanja} = \frac{\text{ukupan prihod (promet)}}{\text{potraživanja (prosječno stanje)}} > 1$$

$$4. \text{ dani vezivanja potraživanja} = \frac{365}{\text{k.o. potraživanja}}$$

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI

$$1. \text{ profitabilnost poslovanja} = \frac{\text{dobit}}{\text{ukupna imovina (prosječno stanje)}}$$

$$2. \text{ profitabilnost dioničke glavnice} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{dion. glavnica (prosječno stanje)}}$$

$$3. \text{ profitna marža} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupan prihod (promet)}}$$

POKAZATELJI INVESTIRANJA

1. zarade po dionici (EPS) =
$$\frac{\text{neto dobit} - \text{dividende na povlaštene dionice}}{\text{ponderirani prosječni broj običnih dionica}}$$
2. dividende po dionici (DPS) =
$$\frac{\text{dio neto dobiti raspoređen za dividende}}{\text{broj glavnih dionica}}$$
3. prinos od dividendi (dividend yield) =
$$\frac{\text{dividende po dionici}}{\text{trž. cijena po dionici}}$$
4. odnos cijene i zarada (P/E) =
$$\frac{\text{tržišna cijena po dionici}}{\text{zarade po dionici}}$$
5. odnos isplate dividendi (dividend payout ratio) =
$$\frac{\text{dividende po dionici}}{\text{zarade po dionici}}$$

POKAZATELJI NOVČANOG TOKA

Pokazatelji novčanog toka za ocjenu likvidnosti:

- a) novčano pokrīće kamata =
$$\frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti}}{\text{rashodi od kamata}}$$
- b) novčano pokrīće obveza =
$$\frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti} - \text{isplać. divid.}}{\text{prosječne obveze obrač. razdoblja}}$$
- c) novčano pokrīće dividendi =
$$\frac{\text{novčani tok od posl. aktiv.} - \text{divid. povlašt. dion.}}{\text{običnim dioničarima} \quad \text{novčani izdaci za dividende običnim dion.}}$$
- d) novčano pokrīće za =
$$\frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti}}{\text{ukupne dividende} \quad \text{novčani izdaci za ukupne dividende}}$$

NASTAVAK-

Pokazatelji kvalitete dobiti

- a) kvaliteta realizacije = $\frac{\text{novčani primici s osnove realizacije}}{\text{ukupna realizacija (prodaja)}}$
- b) kvaliteta dobiti = $\frac{\text{novčani tok od poslovne aktivnosti}}{\text{dobit od redovne poslovne aktivnosti (operativna dobit)}}$
- c) kvaliteta dobiti = $\frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti prije kamata i poreza}}{\text{dobit prije kamata , poreza i amortizacije}}$

NASTAVAK-

Pokazatelji kapitalnih izdataka

- a) pokazatelj nabavke = $\frac{\text{novč. tok od poslov. aktivnosti – novčani izdaci za div. kapitalne imovine}}{\text{novčani izdaci za nabavku dug. kapitalne imovine}}$
- b) pokazatelj investiranja = $\frac{\text{novčani tok za investicijske aktivnosti}}{\text{novčani tok od financijske aktivnosti}}$
- c) pokazatelj financiranja = $\frac{\text{novčani tok za investicijske aktivnosti}}{\text{novčani tok od poslovnih i financijskih aktivnosti}}$

NASTAVAK-

Pokazatelji povrata novčanog toka

$$\text{a) novčani tok po dion.} = \frac{\text{novč. tok od posl. aktivnosti} - \text{novč. izdaci za povl. dion.}}{\text{ponderirani prosječ. broj bičnih dionica}}$$

$$\text{b) povrat novca na uloženu imovinu} = \frac{\text{novčani tok od poslov. aktivnosti prije kam. i porez.}}{\text{prosječna uk. imovina}}$$

$$\text{c) povrat novca na dugove i glavnice} = \frac{\text{novčani tok od poslov. aktivnosti}}{\text{prosje. stanje dioničke glavnica i obveza}}$$

$$\text{d) povrat novca na dioničku glavnice} = \frac{\text{novčani tok od posl. aktivnosti}}{\text{prosječna dionička glavnica}}$$

EPS – ZARADE PO DIONICI

- Ključan pokazatelj investiranja koji pruža korisnicima potrebne informacije za donošenje investicijskih odluka,
- Javno se objavljuje sukladno MRS 33-Zarade po dionici,
- Relevantan je za vlasnike običnih dionica koji im ukazuje kakvu im zaradu donosi jedna obična dionica,

$$\text{EPS} = \frac{\text{neto dobit} - \text{dividende na povlaštene dionice}}{\text{ponderirani prosječni broj (glavnih) dionica}}$$

METODOLOŠKE NAPOMENE ZA RAČUNANJE EPS

- Bonusne emisije dionica – izazivaju probleme kod usporedivosti EPS u različitim vremenskim intervalima,
- Dioničke opcije -izazivaju probleme složene strukture kapitala pojavom konvertibilija koje utječu na nazivnik EPS,
- Povlaštene dionice- jesu li kumulativne ili nekumulativne zbog dividendi (brojnika EPS),
- Dodatna emisija (dividendne dionice i dijeljenje dionica)- utječe na nazivnik EPS,
- Povlačenje dionica (trezorske dionice) i spajanje dionica- utječe na nazivnik EPS.

RAČUNANJE EPS

Primjer 1: Add imalo je tijekom 2013. slijedeće transakcije s običnim dionicama kako je prikazano u tablici:

Transakcije s običnim dionicama u 2013.			
mjesec	transakcija	emisija/povlačenje	broj dionica
siječanj	stanje redov. dionica	120 000	120 000
ožujak	dodatna emisija	20 000	140 000
svibanj	povlačenje	(10 000)	130 000
srpanj	dodatna emisija	100 000	230 000
rujan	povlačenje	(5 000)	225 000

Na temelju navedenih transakcija računa se ponderirani prosječni broj glavnih dionica:

obuhvatno razdoblje	glavne dionice	broj mjeseci	ponderirani broj glavnih dionica
siječanj-veljača	120 000	2	240 000
ožujak-travanj	140 000	2	280 000
svibanj-lipanj	130 000	2	260 000
srpanj-kolovoz	230 000	2	460 000
rujan-prosinac	225 000	4	900 000
UKUPNO		12	2 140 000

Ponderirani prosječni broj glavnih dionica = $2\,140\,000 : 12 = 178\,333$

Primjer 2: Bdd izvršio je transakcije sa svojim običnim dionicama :

Transakcije s običnim dionicama u 2013:

Datum	Transakcije	Emisija/povlačenje	Broj dionica
01.01.	stanje obič. dion	20 000	20 000
01.04.	dodatna emisija	2 000	22 000
01.06.	dividendne dionice	22 000	44 000
01.09.	dodatna emisija	4 000	48 000

Računanje ponderiranog prosječnog broja (glavnih) običnih dionica:

obuhvatno razdoblje	stvarni broj glavnih dionica	retroaktivni izračun 100% dividendnih dionica		broj mjeseci dionica	pond. broj glavn. dionica
		faktor povećanja	ekviv. br. dion		
01.01.- 31.03.	20 000	2	40 000	3	120 000
01.04.- 31.05.	22 000	2	44 000	2	88 000
01.06.- 31.08.	44 000	-	44 000	3	132 000
01.09.- 31.12.	48 000	-	48 000	4	192 000
UKUPNO				12	532 000

Retroaktivnim preračunavanjem svode se obične dionice na 01. 06. Koeffcijent 2 znači 100 % povećanje broja običnih dionica.

Ponderirani prosječni broj običnih dionica: $532\ 000 : 12 = 44\ 333$

Primjer 3: Cdd tijekom 2013. imalo je slijedeće transakcije s običnim dionicama. Ponderiranje se temelji na danima.

Transakcije s običnim dionicama tijekom 2003.

datum	transakcije	emisija/povlačenje	broj dionica
01.01.	stanje redov. dionica	200 000	200 000
25.02.	5% dividend. dionica	10 000	210 000
25.03.	otkup vlastitih dion.	(1 000)	209 000
15.10.	Dodatna emis. dion.	13 000	222 000
20.11.	dijeljenje dion 2 za 1	222 000	444 000

Računanje ponderiranog prosječnog broja (glavnih) običnih dionica

obuhvatno razdoblje	stvarni br. glav. dion.	retroakt. izračun 5% dividendnih dionica, dijeljenje 1 : 2		broj dana dionica	ponderir. br. glavn. dionica
		faktor poveć.	ekviv. br. dionica		
01.01.-24.02.	200 000	1,05 x 2	420 000	55	23 100 000
25.02.-24.03.	210 000	2	420 000	28	11 760 000
25.03.-14.10.	209 000	2	418 000	204	85 272 000
15.10.- 19.11.	222 000	2	444 000	36	15 984 000
20.11.- 31.12.	444 000	-	444 000	42	18 648 000
UKUPNO				365	154 764 000

Ponderirani prosječni broj običnih dionica = $154\ 764\ 000 : 365 = 424\ 011$

Primjer 4: Ddd ostvarilo je 2013. neto dobit 260 000 kn. Vlasnicima povlaštenih dionica isplaćene su dividende 20 000 kn (2 000 d x 200 kn/d)

Struktura kapitala Ddd	
dionički kapital (glavnica)	broj dionica
obične dionice nominalne vrijednosti 100	
1. stanje 01.01. 2003.	18 000
2. emitirane i prodane 01.06.2003	6 000
5% kumulativne povlaštene dionice nominalne vrijednosti 200 stanje 01.01. 2003.	2 000

Računanje ponderiranog prosječnog broja običnih (glavnih) dionica			
obuhvatno razdoblje	glavne dionice	broj mjeseci	pond. br. glav. dion.
01.01.-31.05.	18 000	5	90 000
01.06.-31.12.	24 000	7	168 000
		-----	-----
UKUPNO		12	258 000

Ponderirani prosječni broj običnih (glavnih) dionica = 258 000 : 12 = 21 500

$$\text{Osnovni EPS} = \frac{\text{Neto dobit - dividende na povlaštene dionice} \quad 260\,000 - 20\,000}{\text{Ponderirani prosječni broj glavnih dionica} \quad 21\,500} = 11,16 \text{ kn}$$

DIONIČKE OPCIJE I EPS

- To su prava na kupnju običnih dionica,
- Izvršavanje dioničkih opcija ima dvostruki značaj:
 - (a) povećava se broj običnih dionica što utječe na nazivnik EPS
 - (b) izvršenje dioničkih opcija utječe na povećanje novca na računima poslovnog subjekta.
- Dodatno povećanje novca može se iskoristiti za slijedeće svrhe:
 - (a) investicije u opremu, zalihe ili u vrijednosne papire. To utječe na prihode i dobit što utječe na brojnik EPS
 - (b) povlačenje nekonvertibilnog duga čime se smanjuju rashodi od kamata i povećava neto dobit te se utječe na brojnik EPS,
 - (c) mogu se isplatiti ekstra dividende te nema utjecaja na EPS,
 - (d) otkup vlastitih emitiranih dionica čime se utječe na nazivnik EPS

Primjer 5: Fdd treba izračunati povećanje ili smanjenje broja običnih dionica kao posljedica izvršenja dioničkih opcija. Broj običnih dionica obuhvaćen opcijama je 2 000. Izvršne (upisne) i tekuće tržišne cijene dionica date su u sljedećoj tablici:

Primjena metode *trezorskih dionica*

obične dionice pokrivenne opcijama	izvršna (upisna) cijena	novčani primitak od izvršenja	tekuća tržišna cijena dionica	otkupljene dionice novčanim primitkom	čista promjena broja dionica
a	b	c = a·b	d	e = c·d	f = a-e
2 000	20	40 000	100	400	1 600
2 000	40	80 000	100	800	1 200
2 000	60	120 000	100	1 200	800
2 000	80	160 000	100	1 600	400
2 000	100	200 000	100	2 000	0
2 000	120	240 000	100	2 400	(400)

$$\begin{aligned} \text{Čisto povećanje (smanjenje) broja dionica} &= \frac{\text{tržišna cijena} - \text{izvršna cijena}}{\text{tržišna cijena}} \times \text{broj izvršenih opcija} \\ &= \frac{100 - 60}{100} \times 2\,000 = 800 \text{ dionica} \end{aligned}$$

UTJECAJ KONVERTIBILNIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA NA EPS

- Za računanje utjecaja konvertibilija na EPS koristi se metoda “*ako se konvertira*”
- Pretpostavlja se da su vrijednosni papiri razrjedivi te da bi se mogli konvertirati bilo na početku ili na kraju računovodstvenog razdoblja,
- Primjena ove metode rezultirat će eliminacijom kamata na obveznice te eliminacijom dividendi povlaštenim dioničarima što utječe na brojnik EPS.

Primjer 6: Gdd primjenjuje metodu "ako se konvertira" na 20 000 konvertibilnih obveznica nominalne vrijednosti 100 kn/obveznici. Obveznice su konvertibilne u obične dionice uz omjer 1 obveznica za 2 obične dionice. Neprilagođena neto dobit (bez računanja smanjenja kamata konverzijom) iznosi 800 000 kn. Društvo Gdd ima u svim varijantama kam. Stope 400 000 običnih dionica. Neprilagođeni (promjenama obveznica) EPS bio bi 2 kn/d (800 000 kn : 400 000 dion.)

Informacije o konvertibilnim obveznicama

kamate	broj obveznica	rashod od kam.	porez 20 %	neto dobit
a	b	c = axb	d	e= c-d
4%	20 000	800	140	660
6%	20 000	1 200	240	960
8%	20 000	1 600	320	1280
10%	20 000	2 000	400	1600
12%	20 000	2 400	480	1920

EPS nakon prilagođavanja

prilagođena neto dobit	prilagođen broj dionica	prilagođeni EPS
a	b	c = a : b
800 660	440 000*	1,819
800 960	440 000	1,820
801 280	440 000	1,821
801 600	440 000	1,822
801 920	440 000	1,823

* 400 000 + 20 000 x 2

PRIMARNI EPS

- Primarni EPS uključuje sve ekvivalente običnih dionica :dioničke opcije ili varante, konvertibilne vrijednosne papire i sve moguće emisije dionica.

$$\text{primarni EPS} = \frac{\text{neto dobit - dividende vlasnicima povlaštenih dionica}}{\text{ponderirani prosj. br. redovnih dionica + vjerojatne nove emisije}}$$

POTPUNO RAZRIJEĐENI EPS

- Potpuno razrijeđeni EPS uključuje sve ekvivalente redovnih dionica kao i sve potencijalne nove emisije razrijeđivih vrijednosnih papira (npr. konvertibilne obveznice i sl.)

$$\text{potpuno razrijeđeni EPS} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ponderirani prosj. br.obič. dionica} + \text{sve potencijalne nove emisije razrijeđivih vrijed. papira}}$$

Primjer 7: Hdd iskazao je za 2003. 100 000 kn neto dobiti. Ponderirani prosječni broj dionica za 2003. je 3 650. Dividende na povlaštene dionice u 2003. je 8 750 kn. Konverzijom povlašćenih dionica moguće je emitirati 1 000 novih dionica. Ako se izvrše dioničke opcije moguće je dodatno povećanje običnih dionica za 500.

$$\text{primarni EPS} = \frac{100\,000 - 8\,750}{3\,650 + 500} = \frac{91\,250}{4\,150} = 21,98 \text{ kn/dionici}$$

$$\text{potpuno razrijeđeni EPS} = \frac{100\,000}{3\,650 + 1\,000 + 500} = 19,42 \text{ kn/dionici}$$